НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ
З ЦІННИХ ПАПЕРІВ
ТА ФОНДОВОГО РИНКУ

Приведення правового регулювання діяльності інститутів спільного інвестування у відповідність до права ЄС

Олександр Панченко
Член НКЦПФР

Правові засади регулювання діяльності інвестиційних фондів в ЄС

Діяльність інвестиційних фондів регулюється наступними актами ЄС:

- Директивою (ЄС) №2009/65/ЄС від 13 липня 2009 року щодо узгодження законів, підзаконних та адміністративних положень, які стосуються інститутів спільного інвестування у цінні папери, що обертаються (UCITS) та актами, що її імплементують;
- Директивою (ЄС) №2011/61/ЄС від 8 червня 2011 року про менеджерів альтернативних інвестиційних фондів та актами, що її імплементують;
- Регламентом (ЄС)№ 2015/760 від 29 квітня 2015 року про європейські довгострокові інвестиційні фонди;
- Регламентом (ЄС) № 345/2013 від 17 квітня 2013 року про європейські фонди венчурного капіталу;
- Регламентом (ЄС) № 346/2013 від 17 квітня 2013 року про європейські соціальні підприємницькі фонди.

Класифікація інвестиційних фондів в ЄС

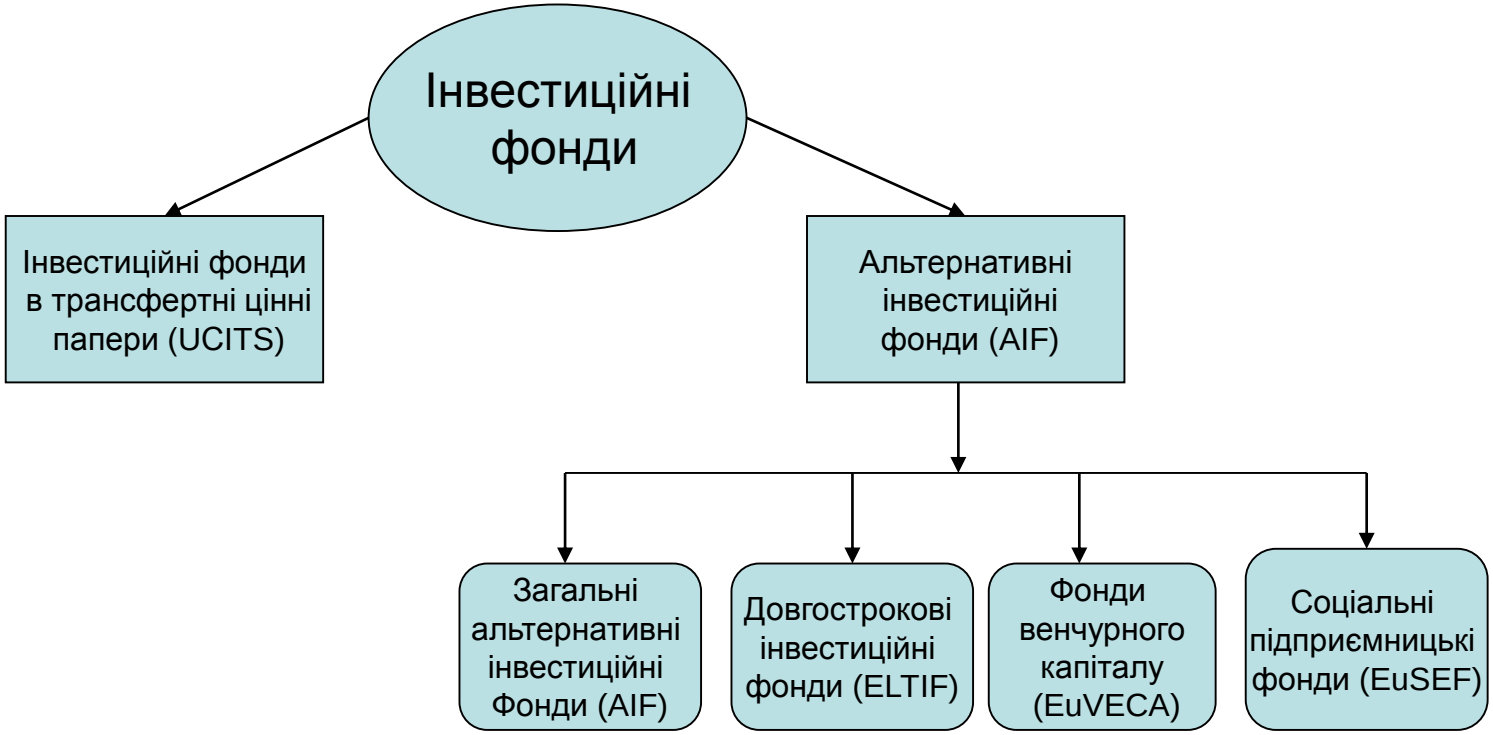

Управління активами інвестиційних фондів

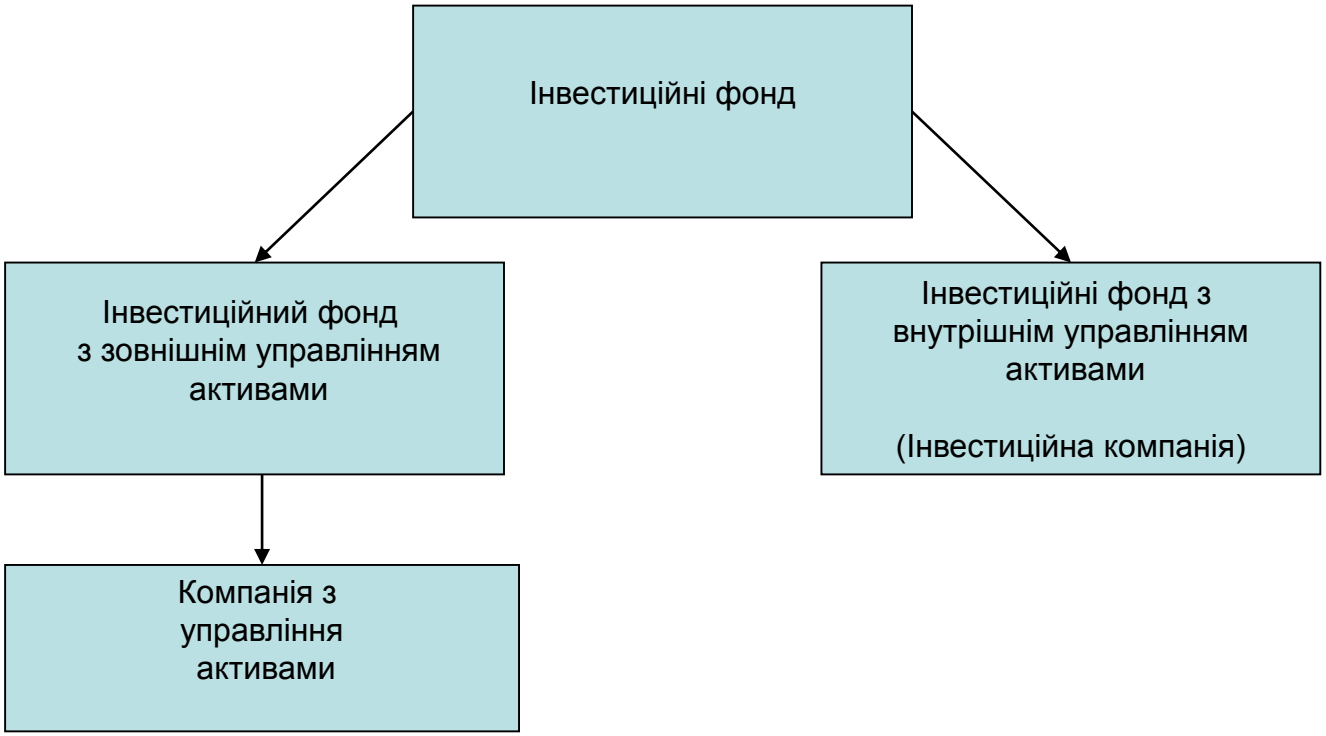

Ключові положення директив (ЄС) №2009/65/ЄС (UCITS) та №2011/61/ЄС (AIF)

Основні моменти які врегульовані в директивах №2009/65/ЄС (UCITS) та №2011/61/ЄС (AIF):

1. Авторизації інвестиційних компаній UCITS та AIF;
2. Ліцензування компаній з управління активами (далі – КУА) UCITS та AIF;
3. Встановлення вимог до ведення діяльності інвестиційних компаній UCITS та AIF, компаній з управління активами UCITS та AIF, обов'язковості укладення договору з депозитарними установами;
4. Встановлення вимог до активів, в які можуть інвестувати UCITS та AIF та їх диверсифікації;
5. Встановлення вимог до надання інформації інвесторам UCITS та AIF ;
6. Повноважень компетентних органів щодо нагляду за UCITS та AIF, а також КУА UCITS та AIF.

Авторизація інвестиційних компаній UCITS

Для отримання авторизації інвестиційні компанії UCITS, повинні, зокрема, відповідати наступним вимогам:

- **розмір їх початкового капіталу** складає щонайменше **300 000 євро**;
- заява на отримання авторизації супроводжується програмою діяльності, якою передбачається, щонайменше, організаційна структура інвестиційної компанії;
- особи, що здійснюють управлінські функції в інвестиційній компанії, мають бездоганну ділову репутацію та достатній досвід і така компанія управляється щонайменше двома такими особами;
- тісні зв'язки між інвестиційною компанією та іншими фізичними чи юридичними особами не перешкоджають компетентному органу ефективно виконувати свої наглядові функції.

Розгляд заяви на отримання авторизації здійснюється протягом **6 місяців** після надання повного пакету документів.

Ліцензування КУА, що мають намір управляти UCITS

Для отримання ліцензії КУА, що мають намір управляти UCITS повинні, зокрема, відповідати наступним вимогам:

- **розмір їх початкового капіталу** складає щонайменше **125 000 євро**;
- заява на отримання ліцензії супроводжується програмою діяльності, якою передбачається, щонайменше, організаційна структура КУА;
- особи, що здійснюють управлінські функції в КУА мають бездоганну ділову репутацію та достатній досвід і така КУА управляється щонайменше двома такими особами;
- компетентному органу повинна бути надана інформація про акціонерів або учасників, які прямо або опосередковано є власниками істотної участі КУА.

Розгляд заяви на отримання ліцензії здійснюється протягом **6 місяців** після надання повного пакету документів.

Вимоги щодо провадження діяльності КУА та інвестиційних компаній UCITS

КУА UCITS протягом всього періоду наявності у неї ліцензії повинна відповідати вимогам для отримання ліцензії, а інвестиційні компанії UCITS - вимогам для отримання авторизації.

КУА та інвестиційні компанії UCITS повинні:

- мати обґрунтований адміністративний порядок та процедуру звітності, заходи контролю та безпеки електронної обробки даних, та адекватні механізми внутрішнього контролю та дотримання вимог законодавства;
- бути структурованими чи організованими таким чином, щоб мінімізувати ризик інтересам інвестиційного фонду UCITS чи клієнтів в результаті конфліктів інтересів (створити та забезпечувати функціонування підрозділів з комплаєнс, внутрішнього аудиту, ризик-менеджменту);
- встановлювати і застосовувати політики і практики винагород персоналу, які узгоджуються та сприяють надійному та ефективному управлінню ризиками;
- укласти договір з депозитарною установою.

Вимоги до складу активів інвестиційних фондів UCITS

Інвестиціями інвестиційних фондів UCITS можуть бути виключно:

- ✓ акції,облігації;
- ✓ інвестиційні сертифікати;
- ✓ деривативи;
- ✓ депозити;
- ✓ інструменти грошового ринку.

Вимоги до активів UCITS, та їх диверсифікації

Дозволені активи UCITS	**Питома вага в активах фонду (%)**
Акції, облігації,деривативи, які допущені до торгів на регульованому ринку, чи інструменти грошового ринку емітентом яких є одна юридична особа	5 % (може бути збільшено до: 10% (тоді заг. частка не >40%) 20% (для індексних фондів) 25% (для забезп. облігацій кредитної устан.) 35% (якщо гарантуються державою чи МФО) 100% (гарантія держави і розсеред. ризиків)
Депозити одного банку	20%
Інвестиційні сертифікати, які допущені до торгів на регульованому ринку, в тому числі інвестиційні сертифікати UCITS	30 % (заг обмеж для не UCITS) 10% в один UCITS (може бути збільшено до 20%)
Деривативи, які недопущені до торгів на регульованому ринку контрагентом яких є: банк інша юридична особа	10 % 5 %

Вимоги до активів UCITS, та їх диверсифікації

Дозволені активи UCITS	Частка від випуску цінних паперів та інструментів грошового ринку юридичної особи (%)
Голосуючі акції	25%
Неголосуючі акції	10%
Боргові цінні папери	10%
Інвестиційні сертифікати	25%
Інструменти грошового ринку	10%

Вимоги до надання інформації інвесторам UCITS

Інвестиційна компанія та **КУА UCITS** для кожного івестиційного фонду під її керівництвом **повинні підготувати короткий документ** з інформацією для інвесторів (**Key Investor Information Document**), який, зокрема, повинен містити наступну інформацію:

- ідентифікацію UCITS;
- короткий опис його інвестиційних цілей та інвестиційної політики;
- опис минулого виконання у випадку використання екстраполяції;
- затрати та пов’язані витрати;
- структура ризиків/прибутковості інвестицій, включаючи належне керівництво та застереження, що стосуються ризиків, пов’язаних з інвестиціями у відповідний UCITS.

Така інформація повинна бути зрозумілою інвестору та не містити посилання на інші документи.

Авторизація інвестиційних компаній AIF

Для отримання авторизації інвестиційні компанії AIF **додатково** до вимог, яким повинні відповідати інвестиційні компанії UCITS, повинні:

- надати наступні документи:

➢ 1) інформацію про те яким чином вона планує виконувати свої зобов'язання відповідно до директиви AIFMD;

➢ 2) інформацією про політику та практики винагород персоналу;

➢ 3) інформацію про заходи щодо аутсорсингу;

➢ інформацію про інвестиційні стратегії, правила та установчі документи AIF та про заходи вжиті для призначення депозитарної установи;

- відповідати наступній вимозі:

✓ акціонери або учасники, які прямо або опосередковано є власниками істотної участі інвестиційної компанії можуть забезпечити фінансово надійне та розважливе управління інвестиційною компанією.

Ліцензування КУА, що мають намір управляти AIF

Для отримання ліцензії КУА, що мають намір управляти AIF, **додатково** до вимог,яким повинні відповідати КУА UCITS, повинні:

- надати наступні документи:

➢ інформацією про те яким чином вона планує виконувати свої зобов'язання відповідно до директиви AIFMD;
➢ інформацією про політику та практики винагород персоналу;
➢ інформацію про заходи щодо делегування управлінських функцій;
➢ інформацію про інвестиційні стратегії, правила та установчі документи AIF та про заходи вжиті для призначення депозитарної установи;

- відповідати наступним вимогам:

✓ акціонери або учасники, які прямо або опосередковано є власниками істотної участі інвестиційної компанії можуть забезпечити фінансово надійне та розважливе управління КУА;
✓ тісні зв’язки між КУА та іншими фізичними чи юридичними особами не перешкоджають компетентному органу ефективно виконувати свої наглядові функції.

Вимоги щодо провадження діяльності КУА та інвестиційних компаній AIF

КУА AIF протягом всього періоду наявності у неї ліцензії повинна відповідати вимогам для отримання ліцензії, а інвестиційні компанії AIF - вимогам для отримання авторизації.

КУА та інвестиційні компанії AIF повинні:

- мати обґрунтований адміністративний порядок та процедуру звітності, заходи контролю та безпеки електронної обробки даних, та адекватні механізми внутрішнього контролю та дотримання вимог законодавства;
- мати в наявності й ефективно використовували ресурси та процедури, необхідні для належного провадження своєї діяльності (зокрема щодо оцінки активів AIF та моніторингу ризику ліквідності);
- вживати усіх прийнятних заходів щодо уникнення та виявлення конфліктів інтересів та гарантувати справедливе ставлення до AIF, якими вони управляють;
- відповідати усім нормативним вимогам, що застосовуються до їхньої діяльності (в тому числі створити та забезпечувати функціонування підрозділів з комплаєнс, внутрішнього аудиту, ризик-менеджменту);
- встановлювати і застосовувати політики і практики винагород персоналу, які узгоджуються та сприяють надійному та ефективному управлінню ризиками;
- укласти договір з депозитарною установою.

Вимоги до активів AIF, ELTIF та їх диверсифікації

Вид фонду	Дозволені активи	Частка в активах однієї юридичної особи (% активів фонду)
AIF	Обмеження відсутні, крім Обмеження щодо інвестицій в ЦП однієї групи	 20%
ELTIF	Пайові цінні папери та їх еквіваленти, боргові зобов'язання, емітовані (випущені) юридичною особою, яка не є фінансовою установою, не допущена до торгів на регульованому ринку та MTF або яка має ринкову капіталізацію не більше 500 млн. євро, або позики надані такій особі.	10% (може бути збільшено до 20%)
	Актив довгострокового інвестиційного проекту (вартість якого не менше 10 млн. євро).	10% (може бути збільшено до 20%)
	Інвестиційні сертифікати будь-якого одного фонду ELTIF, EuVECA або EuSEF.	10%
	Активи дозволені для UCITS	5% (може бути збільшено до 25%)
	Частка дозволених активів в загальних активах фонду ELTIF повинна бути не менше ніж 70 %.	

Вимоги до активів EuVECA, EuSEF та їх диверсифікації

Вид фонду	**Дозволені активи**	**Частка дозволених активів в загальних активах фонду (%)**
EuVECA	Пайові цінні папери та їх еквіваленти, боргові зобов'язання, емітовані (випущені) юридичною особою, яка не є фінансовою установою, не допущена до торгів на регульованому ринку та MTF, має менше ніж 250 працівників та має річний оборот та річний підсумковий баланс що не перевищує відповідно 50 млн. та 43 млн. євро, або позики надані такій особі. Інвестиційні сертифікати будь-якого EuVECA (за умови що вони не інвестували понад 10% капіталу в інші EuVECA).	не менше ніж 70%
EuSEF	Пайові цінні папери та їх еквіваленти, боргові зобов'язання, емітовані (випущені) юридичною особою, яка не допущена до торгів на регульованому ринку та MTF та відповідно до установчих документів має соціальну спрямованість та використовує свої доходи для досягнення первинної соціальної мети, або позики надані такій особі. Інвестиційні сертифікати будь-якого EuSEF (за умови що вони не інвестували понад 10% капіталу в інші EuSEF).	не менше ніж 70%

Вимоги до надання інформації інвесторам AIF

Інвестиційна компанія та КУА для кожного інвестиційного фонду, перш ніж інвестори інвестуватимуть в AIF, надає їм наступну інформацію:

- опис інвестиційної стратегії та цілей AIF та короткий опис його інвестиційних цілей та інвестиційної політики;
- опис правил, відповідно до яких AIF може змінити свою інвестиційну стратегію та інвестиційну політику;
- опис основних правових наслідків договірних відносин;
- ідентифікацію інвестиційної компанії або КУА, депозитарної установи AIF, аудитора та інших постачальників послуг, а також опис їхніх обов'язків і прав інвесторів;
- опис того, як інвестиційна компанія або КУА дотримується вимог щодо покриття потенційних ризиків професійної відповідальності ;
- опис делегованих функцій управління, особу делегата та конфлікти інтересів, що можуть виникнути внаслідок такого делегування;
- опис процедури оцінки AIF та методології ціноутворення для оцінки активів;
- опис управління ризиками ліквідності AIF;
- опис усіх платежів, зборів і витрат, які були прямо або опосередковано понесені інвесторами, та їхні максимальні суми;
- опис того, як інвестиційна компанія або КУА забезпечує справедливе ставлення до інвесторів;
- останній річний звіт та інформацію про останню чисту вартість активів AIF або останню ринкову ціну інвестиційних сертифікатів AIF;
- порядок та умови розміщення та продажу інвестиційних сертифікатів;
- та іншу інформацію.

Орієнтовний план проведення правового регулювання діяльності інвестиційних фондів у відповідність до права ЄС

2017 рік	розробка проекту Закону України про інвестиційні фонди (далі - Законопроект)
2018 рік	прийняття ВРУ Законопроекту в 1 та 2 читанні
2019 рік	розробка та затвердження нормативно-правових актів Комісії, направлених на імплементацію положень Закону
2020 рік	набрання чинності Закону

Підходи щодо приведення діяльності інститутів спільного інвестування у відповідність до запропонованих законопроектом норм

1. Закон набирає чинності 1 січня 2020 року.
2. Закон України «Про інститути спільного інвестування» продовжує діяти.
3. Всі безстрокові ІСІ та ІСІ, які здійснювали публічне розміщення, до _ ?_ року повинні привести свою діяльність у відповідність до нового Закону або ліквідуватись.
4. З 1 січня 2020 року створення нових фондів, здійснення емісії цінних паперів існуючих фондів відповідно до Закону України «Про інститути спільного інвестування» забороняється.
5. КУА в управлінні яких будуть фонди, які відповідають новому Закону мають отримати нову ліцензію.

Види ліцензованої діяльності

Законопроектом пропонується передбачити наступні види ліцензованої діяльності:

- діяльність з управління активами (відповідно до Закону України «Про інститути спільного інвестування»;
- діяльність з управління активами UCITS;
- діяльність з управління активами AIF (включаючи ELTIF, EuVECA, EuSEF)
- діяльність з управління активами інвестиційної компанії UCITS;
- діяльність з управління активами інвестиційної компанії AIF;
- діяльність з управління портфелем фінансових інструментів (відповідно до проекту Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регульованих ринків та деривативів” (реєстраційний № 3498 від 20.11.2015)
- інвестиційне консультування (відповідно до проекту Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регульованих ринків та деривативів” (реєстраційний № 3498 від 20.11.2015);
- депозитарна діяльність (ведення обліку власників інвестиційних сертифікатів)

Кількість учасників, які будуть зобов'язані привести свою діяльність у відповідність до нового Закону

Наступні учасники будуть зобов'язані привести свою діяльність у зв'язку з прийняттям нового Закону:

- безстрокові ІСІ та ІСІ, які здійснювали публічне розміщення - **85**
  в тому числі:
  відкриті безстрокові ІСІ - 18
  інтервальні безстрокові ІСІ - 18
  закриті строкові ІСІ - 49

- компанії з управлінням активами, які управляють активами вищезазначених ІСІ - **36**

Дякую за увагу!